

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 3820/10

לפני: כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופטת ע' ברון

העותר: זאב אייזקס

נגד

המשיב: מנהל האוכלוסין- משרד הפנים

התנגדות לצו-על-תנאי

תאריך הישיבה: ד' בתשרי התשע"ו (17.09.2015)

בשם העותר: עו"ד מיכאל דקר

בשם המשיב: עו"ד רועי-אביחי שויקה

פסק-דין

השופט ח' מלצר:

1. בעתירה שלפנינו הוצא צו-על-תנאי, שבגדרו נדרש המשיב ליתן טעם מדוע לא יעניק לעותר תעודת עליה ואזרחות בהתאם לחוק השבות, התש"ו-1950 (להלן: חוק השבות).

2. בין הצדדים נתגלעו – מעבר לראיה המשפטית השונה – גם חילוקי דעות עובדתיים, שחלקם יושבו במסגרת ההליכים, ואחרים נשארו תלויים ועומדים. נביא תחילה את הנתונים, שאינם שנויים במחלוקת ואשר נדרשים להכרעה, ואחר כך נציג בקצרה את השוני בגרסאות ואת הטענות המשפטיות של הצדדים.

3. העותר נולד בשנת 1965 במונטריאול שבקנדה לאב יהודי. הוא הגיש בקשה לעלות לישראל מכוח סעיף 4א(א) לחוק השבות. בעקבות בקשתו האמורה, העותר קיבל בתאריך 3.2.1997 מספר תעודת זהות, וכן הוטבעה אשרת עולה בדרכונו הקנדי. לטענת העותר בעתירתו, בקשתו העוקבת לקבלת דרכון ישראלי ותעודת זהות ישראלית – נדחתה, אולם מאחר שאשרת העולה שהיתה ברשותו לא בוטלה – הוא המשיך לצאת ולהיכנס לישראל באמצעותה, עד אשר – בשנת 2009 – סורבה כניסתו לישראל.

מכאן העתירה שבפנינו, שבגדרה הוצא כאמור צו-על-תנאי.

4. זה המקום לציין כי מאז היות העותר בן 24 הוא היה פעיל בארגונים משיחיים נוצריים שונים. כיום העותר איננו מגדיר את עצמו כנוצרי, אך לדבריו הוא גם איננו יהודי לפי דתו, והוא עוסק בהפצת כתבי קודש נוצריים – מאתר אינטרנט שבשימוש. לדבריו הוא עושה כן עתה מטעמים עסקיים (ראו: שימוע שנערך לעותר בתאריך 27.10.2013 וכן סעיף 5 לכתב העתירה מתאריך 17.5.2010).

טענות הצדדים

5. לטענת העותר, אמו שהיתה אף היא יהודייה מלידה – התנצרה טרם לידתו, ולפיכך אין הוא מבקש לקבל אזרחות מכוחה, אלא מכח אביו, שהיה יהודי (ניצול שואה, שנפטר בינתיים), זאת על פי הוראת הריישא של סעיף 4א(א) לחוק השבות. סעיף זה מורה, בחלקו הרלבנטיים לענייננו, כי הזכויות של יהודי לפי החוק האמור "מוקנות גם לילד ולנכד של יהודי... להוציא אדם שהיה יהודי והמיר דתו מרצון".

6. בהמשך ההליכים – העותר טען, כי לאחר שהוצא הצו-על-תנאי נחשפו בפניו (בגדרי בקשה למתן פרטים נוספים) נתונים, המראים, לשיטתו, כי הוענקה לו אזרחות בעקבות אשרת העולה שהוצאה לו, וזו מעולם לא בוטלה, ולמצער – הביטול, אם קרה, נעשה על-ידי המשיב שלא כדין. בגדרי הדיון שנערך בפנינו בתאריך 17.9.2015 טען לפיכך בא-כוחו של העותר כי מוקד העתירה דנן איננו עוד בשאלת הענקת אזרחות ישראלית לעותר, כי אם בשלילת אזרחותו, וזאת הוא גרס מבלי שהוגשה לנו בקשה לתיקון העתירה והצו-על-תנאי שניתן במסגרתה (שדיברו כאמור באי-הענקת תעודת עולה ואזרחות לעותר).

7. לטענת המשיב – עניינה של העתירה שבפנינו הוא בבקשת מתן מעמד לעותר מכוח חוק השבות, וכי רק לענין זה הוצא הצו-על תנאי בעתירה (ראו פסקה 1 שלעיל).

לגופו של עניין, המשיב טוען כי העותר נולד לאם יהודייה שהמירה את דתה לאחר מכן, וגם העותר המיר את דתו מרצון בבגרותו. כיון שכך ומאחר וגם כיום העותר איננו מגדיר עצמו כיהודי – יש לראות את התיבה: "אדם שהיה יהודי והמיר דתו מרצון", כחלה פה על המקרה. בנסיבות אלו, ולנוכח הוראת הסייפא של סעיף 4א(א) לחוק השבות – העותר איננו זכאי, לשיטה זו, למעמד בישראל מכוח חוק השבות. לטענת המשיב כך הוא המצב אף אם העותר חונך כנוצרי והמיר את דתו עוד בהיותו קטין, וזאת לנוכח דבקתו בדת הנוצרית גם בבגרותו.

לחילופין טוען המשיב כי גם גירסתו של העותר לפיה אמו התנצרה עוד טרם לידתו – אין בה כדי לסייע לו. זאת לגישת המשיב, כיון שגם כיום העותר איננו מגדיר עצמו כיהודי ומאחר והוא מתפרנס למחייתו, אפילו לדבריו, בהפצת כתבי קודש משיחיים נוצריים. לפיכך גישת המשיב היא כי הענקת מעמד לעותר מכוח חוק השבות – עומדת, בנסיבות אלו, גם בסתירה לתכליתו של חוק השבות.

דיון והכרעה

8. לאחר עיון במכלול החומר המונח בפנינו ושמיעת טיעוני הצדדים – הגענו למסקנה כי דין העתירה להידחות ודין הצו-על-תנאי שהוצא בה להתבטל. נביא להלן בתמציתיות את נימוקינו למסקנה זו.

9. הוראת סעיף 4א(א) לחוק השבות מאפשרת (בין השאר) הענקת אזרחות לילד של יהודי, והיא נועדה לאפשר למשפחות שחלק מבני משפחתם אינם יהודים לממש את זכותם לעלות לישראל, תוך שמירה על שלמות התא המשפחתי (ראו: בג"ץ 265/87 ברספורד נ' משרד הפנים פ"ד מג(4) 793 (1989) (להלן: פרשת ברספורד); בג"ץ 1188/10 פורדסקי נ' משרד הפנים בפסקה 25 לפסק דינה של המשנה לנשיאה (כתוארה אז) מ' נאור (31.7.2013); בג"ץ 6247/04 גורדוצקי נ' שר הפנים (23.3.2010)).

יחד עם זאת, הוראות חוק השבות – אינן חלות על מי שהיה יהודי והמיר דתו מרצון ומכוחו נתבעת הזכות, או על מי שנולד לאם יהודיה והוא בן דת אחרת, או על מי שתובע זכות לפי סעיף 4א(א) לחוק השבות והסייגים והתנאים הנ"ל מתקיימים בו בפועל ובמלואם (ראו: סעיף 4א(א), סעיף 4ב וסעיף 4א(ג) לחוק השבות (בהתאמה); עיינו גם: פרשת ברספורד, בג"ץ 9988/09 צ'רנוב נ' משרד הפנים מינהל האוכלוסין (03.11.2010); בג"ץ 72/62 רופאיון נ' שר הפנים, פ"ד טז(4), 2428, 2451 (1962)).

10. זאת ועוד – אחרת. בעת בחינת מתן מעמד מכוחו של חוק השבות, צריכה להיבדק גם תכליתו של החוק האמור (ראו: בג"ץ 3648/97 סטמקה נ' שר הפנים, פ"ד נג(2) 728 (1999); בג"ץ 3287/05 צ'ירני נ' שר הפנים (19.7.2005); בג"ץ 1031/93 פסרו (גולדשטיין) ואח' נ' שר הפנים ואח', פ"ד מט(4) 661 (1995); בג"ץ 3203/10 שטה נ' שר הפנים (20.08.13)). בהתאם לגישה זו – תכליתו של חוק השבות איננה מתקיימת מקום בו המבקש לממש זכויות על פי חוק השבות – עיסוקו בהפצת כתבי קודש נוצריים (השוו: בג"ץ 5014/12 פלוני נ' משרד הפנים (5.3.2015)).

11. במקרה שלפנינו העותר לא טען כי הוא יהודי במשמעות המקובלת, ולכל אורך ההליך הוא גם הצהיר כי מקור פרנסתו אכן מושתת על הפצת כתבי קודש משיחיים נוצריים. בנסיבות הללו – לא ראינו מקום להעניק בידי העותר את הסעד שהתבקש על ידו. לפיכך העתירה נדחת והצו-על-תנאי שהוצא בה מתבטל. אף הצו הזמני שאסר על הרחקתו של העותר מישראל יתבטל החל מתאריך 01.01.2016, וזאת כדי ליתן בידי העותר אפשרות להתארגן ליציאה מן הארץ.

12. בשולי הדברים נעיר כי לנוכח "שינוי החזית" שחל בטיעונו של העותר (זאת מבלי שנתבקש על ידו תיקונה של העתירה, כפי שהיה עליו לעשות נוכח התפנית שהתרחשה במיקוד טענותיו) – הצענו בעת הדיון האחרון כי העתירה במתכונתה הנוכחית תדחה, תוך שמירת כל טענות הצדדים דק בנוגע לטענת העותר כי שלילת אזרחותו, ככל שזו הוענקה לו, נעשתה לכאורה שלא כדין. העותר לא קיבל הצעה זו ועמד על בירורה של העתירה בצורתה הקיימת, לרבות בטענות החדשות שהעלה.

בשים לב לעמדה הנ"ל של העותר ומאחר שמקובלת עלינו טענתו של המשיב לפיה מתן מעמד לעותר, כמבוקש על ידו, עומד במקרה שלפנינו ממילא בסתירה הן להוראות חוק השבות והן לתכליתו, הרי שלמען הסר ספק אנו מבהירים כי עם דחיית

העתירה – נדחות כל טענות העותר הנוגעות לזכותו לקבלת מעמד מכוח חוק השבות וכן טענותיו ביחס לשלילת אזרחותו, ככל שאכן זו הוענקה לו אי-פעם וניטלה הימנו.

ניתן היום, א' חשון התשע"ו (14.10.2015).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 10038200_K49.doc רש+מה
מרכז מידע, טל' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il